

Prej "krščanski rešitelji" sedaj "socialistični osvoboditelji"

Geslo o "osvobodilnih" vlogi sovjetskih bajonetov na svetu ni v zgodovini ničesar novega in tudi ne nov izum sedanjih politikov Sovjetske zveze. Isto vlogo, toda v različnih oblikah, a v glavnem s istim ciljem — je igral tudi carizem od 18. stoletja, ko se je narod, ki so jeli pod turškimi črtnami, začel predstavljanj kot njihov edini "krščanski rešitelj".

Nasproti vsem kristjanom — pravi Engels — "je zavzel mestom stalne osvoboditelja, da bi dosegel lastne cilje. Vse njegove pohode je oblačil v obličje svobode narodov..."

Osvobodilna politika carjev je prešla niti enega dela desetletja, ki so jim današnji oblasti ZSSR hoteli ali pa uspešno izvesti svoje gospodstvo. Tudi sedaj, izveza od tega pravila. Značilen je primer "osvobodilne" romunskih kneževin Moldavije in Muntenije (Vlahe) in primer tako imenovane vojne Petra Velikega proti Turčiji leta 1711.

Cilj ekspanzionistične politike ruskega carizma je bil tedaj zohod na Baltičko morje. Da bi moral začeti vojno s Švedji, ki so mu to preprečevali, je postal zavezanec zvezni vojni. Za to je hotel najprej prisiliti Portu, da ga pusti pri miru. Peter Veliki je zaradi tega poslal razne agente na Balkan, ki so pridobili zasužnjene narode, da so se geslom vsesvjetske osvobodilne vojne zgrabili za orožje proti Turčiji, Konstantinoplu, Brankovcu, romunskemu vladarju in Munteniji, je postal znatno vojsko denarja, da je zbral vojsko, medtem ko je sklenil s Dimitrijem Cantemirjem, vladarjem Moldavije, v Jaroslavu na Poljskem celo tajno pogodbo. To je bila verjetno najtanjša demagoška pogodba Petra Velikega. V njej je obljubil moldavski državi polno neodvisnost, mejo do Dunaja, vrnitev Budžaka (južnega dela Besarabije), vladarjeve rodovine dinastično pravo nasledstva itd., in kar je najvažnejše:

"Da Moskva ne bo sklenila miru s Turčijo..." in da je vladar Moldavije in prijatelj moskovski car ne pa suženj... in da se besede in prisegeli moldavski car in jih podpisal... in da Nekuče, kronika moldavskih držav, v romunskem jeziku, knjiga II, stran 270 in 271.

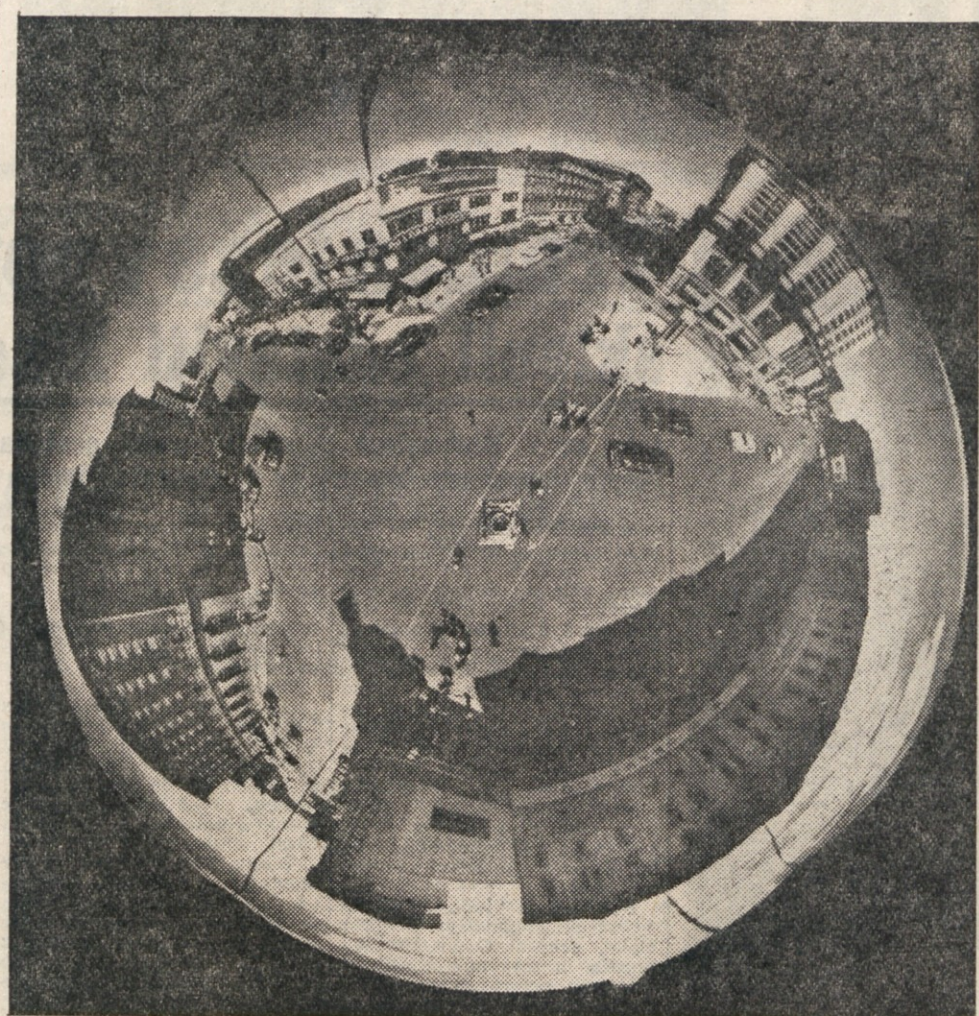
demagoška spretnost ruskega carja se ni pokazala pri sklenitvi pogodbe, ampak pri njegovem ravnanju. Ko je Dimitrij Cantemir po pogodbi dolžnost vojske v 170 od 1700 vojakov v Moldavijo in v Jaroslavu, je car na nekem mestu postregel vsakemu vojaku vino... in bil tako ljubljiv, da ga je objel z obema rokama in poljubljal po obrazu... po glavi in očeh, kakor bi bil njegov sin... (Jon Nekuče, stran 288 in 290).

Sole pomeje je Cantemir zvedel, kako lažniva je bila ta nezvestost carja. Kronika iz istega časa sta na poziv Moskve zgrabila za orožje dva mladenčeca (verjetno Milošević in Vladislavjevič) in v Vladislavjeviču je bil Bosne in zbral okoli 20.000 mož. In v nekem od njegovih pism, ki se je dvignila se je cela Moldavija in napravila so Turkom in zbral krajih mnogo zla..."

Razen tega je hotel še 18.000 vojakov (verjetno iz Vojvodine) in na pomoč pri Stanislavju v Pragi, kjer se je spopadla s Turki. Tudi v Munteniji je zbral velika romunsko vojsko pri Braili — kateri je zbral ruski general Ren z orožje po so hrkati zgrabi pri tisti Črnogorci in napadli na Nekuče, Nikšić in Zabljak.

Tudi se je sultan ustrelil, da se zgrabi za orožje proti vsem kristjanom vseh strahovanih Hrisantov in je po njegovem ponudil Rusom mir. Peter Veliki je na to komaj čakal, da mu priporočilo, da nima druge vojske — čeprav je vsak primer onstran od vsakega vojaka, da mu prisloži na pomoč — je sklenil mir s turki in sultanu mirno zaletje, je bil v tisti stopnji razvoja, da je bil odvisen od Rusije. Vendar se sredstva, ki jih pošljuje sedanjim političnim sovjetskim voditeljem, niso informirane, ne razlikujejo od teh nekdanjih sredstev ruskega despotskega absolutizma.

ODSEV V SEMAFORJEVI SVETILKI

Neki fotograf je pod semafor na križišču ceste postavil fotoaparata z ogromno lečo in slikal odsev v semaforjevi svetilki. Zanimiva slika, na kateri se vidi tudi fotoaparata, je bila rezultat posrečenega, a najbrže zelo draga poskusa.

O DOSEDANJEM DELU MEDNARODNE BANKE

Se ko so grmeli topovi po bojiščih Evrope in Azije, se je v juliju 1944 sestalo v Bretton Woods (New Hampshire, ZDA) 44 predstavnikov držav, članic Združenih narodov. Odzvali so se vabilu ZDA, da bi na skupnem sestanku postavili temelje povojnemu kreditnemu in finančnemu življenju v svetu. Sporazumeli so se o utvrditvi ustanovitve mednarodnega kreditnega zavoda, ki bi uspešno posegal v povojni gospodarski razvoj. Tako so izdelali načrte za dvoje sorodnih mednarodnih ustanov: Mednarodne banke in Mednarodnega monetarnega fonda.

Za osnovni cilj banke je bilo postavljeno kreditiranje mednarodnih dolgoročnih posojil, ki bi služila za obnovo po vojni opustošenih predelov in pa za dvig proizvodnih sil v državah članicah, kar bi bil obenem prispevek za zboljšanje življenjske ravni v mnogih, do dantes zaostalih državah.

Naloga mednarodnega monetarnega fonda pa je: oživljanje in razširjanje mednarodne trgovine obenem z utvrditvijo valutne unije in ukinitvijo nekonstruktivne prakse v zunanji trgovini nekaterih držav.

Banka je prišla z delom 25. junija 1946 in je do danes izdala preko 20 posojil v vrednosti 900 milijonov dolarjev, ker je pomemben delež kapitala, ki je bil vložen v poljedelstvo in industrijo po drugi svetovni vojni.

Banka sama je v lasti, kakor tudi upravi 58 držav članic, ki so prispevale svoj delež v osnovni fond. In sicer načelno banki svet guvernerjev, zastopnikov posameznih skupin držav, v izvršnem odboru pa so v glavnem ameriški finančni strokovnjaki.

Le 20% celotnega fonda se lahko izda kot posojilo, ostalih 80% pa je garancijski fond, ki bi prišel v poštev za kritje kakršnih velikih in nepredvidljivih izdatkov. Poleg tega lahko banka prodaja svoje delnice privatnikom, ki imajo na ta način možnost prevzeti nase delež vsot, ki jih banka posoja svojim članicam z obrestmi od 2,5-3% plus 1% komisije. Tako vrši banka dvojno funkcijo: posojilodajalca in posojilomalka. Vendar pa lahko prodaja bankove delnice le do višine določenega deleža.

V osnovni fond so prispevale države članice v dolarjih, v lastni valuti in v zlatu. Največji je delež ZDA, ki znaša 3175 milijard. Sledijo: Velika Britanija z 1,3 milijarde, Francija 825 milijonov, Kitajska 600, Indija 400, Kanada 325 in Nizozemska 275 milijonov dolarjev. Večje vsote so se prispevale: Belgija 225 milijonov, Avstralija 200, Italija 180, Poljska 125, CSR 125, Brazilija 105 in Južnoafriška unija 100 milijonov dolarjev. Manjše zneske so podpisale: Danska 68 milijonov, Norveška 50, Turčija 43, Egipt 53 in Jugoslavija 40 milijonov dolarjev.

Slede še ostale države, ki so prispevale svoji ekonomski moči primerne zneske. Od 46 držav članic je najmanjši delež podpisala Nicaragua, in sicer 800.000 dolarjev.

20% teh zneskov so države večinoma že vplačale do maja 1947, in sicer približno 2% v zlatu ali v dolarjih, ostalih 18% pa v svoji lastni valuti.

Vplačilo ostalih 80% pa lahko banka zahteva ob vsakem času, kadar snatna to za potrebo, da bi lahko krila svoje obveznosti.

Možno je, da do vplačila teh 80% sploh ne bo prišlo, vendar pa predpostavljajo trdno glavnico, ki ji ima banka na ta način zagotovljeno.

Približno polovico ali 725 milijonov od 20% kapitala tvorijo dolarji, ki jih posojilomalci, ki jih največ potrebujejo, ostalo pa je v valutah držav članic in v zlatu.

Po prispitju prošleeve zahteve za posojilo pošlje banka v določeno državo svoje gospodarsko komisijo, ki ugotovi, ako bo prosilec lahko posojilo koristno uporabil in ga bo zmožen tudi vrniti. Po podpisu pogodbe o posojilu pa si pridržijo banka tudi pravico nadzora nad uporabljanjem posojila samo v tiste namene, ki so omenjeni v pogodbi.

Najvažnejša posojila, ki jih je dala Mednarodna banka za obnovo in razvoj svojim državam članicam so naslednja:

Posojilo Franciji v višini 250 milijonov dolarjev, ki služi v glavnem za nakup ladij, za investicije v avtomobilski industriji in za veliko valjarno jekla, kakor tudi za izpolnitev prometnega parka.

Nizozemska je s posojilom 222 milijonov dolarjev nakupila orodne stroje, ladje in električne naprave.

40 milijonov, ki jih je prejela Danska, so uporabili za nakup avtomobilov, traktorjev in orodnih strojev.

Luxemburg je s 12 milijoni dolarjev nabavil lokomotive in naprave za veliko jeklarino, Cile in Mehika sta posojili 16 milijonov in 60 milijonov v glavnem porabili za gradnjo hidrocentral in mehanizacijo poljedelstva.

Tudi Brazilija bo porabila 90 milijonov dolarjev v iste namene. Belgija je s posojilom 16 milijonov dolarjev okrepila in razširila svojo težko industrijo, 14,4 milijonov dolarjev, ki jih je prejela Finska, bo pretežno investirala v lesno industrijo.

Indija pa bo v glavnem izkoristila svoje posojilo za mehanizacijo in namakalni sistem v poljedelstvu, za promet in elektrifikacijo. V isti namen bosta porabila posojila v višini 12,5 in 12,8 milijonov dolarjev tudi Salvador in Irak, kakor tudi Kolumbija, ki je prejela 5 milijonov dolarjev, 2,7 milijonov dolarjev, ki so bili dani na razpolago Jugoslaviji so služili za nakup naprav za mehanizacijo gozdne in lesnoindustrijske proizvodnje.

Turčija bo s posojilom 16,4 milijone dolarjev izboljšala v glavnem svoje pristavice lanskega leta so dobili posojila še: Siam 25 milijonov dolarjev za graditev namakalnega sistema in pristanšč, Etiopija 7 milijonov za gradnjo cest in za bankno poslovanje. Urugvaj 33 milijonov za elektrifikacijo in Avstralija 100 milijonov dolarjev za razne investicije.

Letos pa je bilo odobreno posojilo še Pakistanu, in sicer za intenzifikacijo poljedelstva in za predelovalno industrijo.

JUGOSLOVANSKE OCEANSKE LADJE v gradnji

V reški ladjedelnici "3. maja" gradijo sedaj štiri velike oceanske motorne ladje. Prva od teh štirih ladij je že skoraj dovršena in jo bodo v kratkem vključili v trgovinsko mornarico. Dobilca je ime "Učkas". To gre pravzaprav za prejšnjo motorno ladjo v reški ladjedelnici, pa so jo že na prvem potovanju popotili, nedelež od Reke. Pomorci in paloplačji so ladjo predlanski dvignili, nato pa so jo delavci v ladjedelnici temeljito rekonstruirali. Ta ladja ima nosilnost 4200 ton, dolga je 117, široka pa 15 m. S pogonskim motorjem za 5000 konjskih moči bo ladja lahko vozila s hitrostjo 16 morskih milj na uro. Nova ladja "Učkas" bo ne le največja motorna ladja, ki je bila zgrajena v domači ladjedelnici, marveč tudi najhitrejša.

V reški ladjedelnici pa gradijo še tri druge motorne ladje istega tipa, ki bodo dobile ime: prav tako do naših gorah. Prva se bo imenovala "Avala", druga "Dinara", tretja pa "Romanija". Gradnja teh ladij je v zadnjem času hitro napredovala, zlasti gradnja "Avala". Zgradili so že ves trup ladje z zaščitnim krovom in sedaj montirajo nadgradnjo ladje, kjer bodo kabine za posadko in posilke. V delavnici ladjedelnice bodo v kratkem dovršili konstrukcijo poveljnškega mostu.

Zelenjadni in cvetlični vrtovi pod polnočnim soncem

Orjaško sočivje in živobarvno cvetje v kratkem poletju severa

Ameriško ozemlje Alaske obsega zahodni pas severnoameriške celine in vse otroke v bližini njenih obal. Zaradi blagodejnega vpliva toplega morskega toka, ki prihaja od Japonske, pače temperatura ob obali je redko pozimi pod 18 stop. pod ničlo, poleti pa ne preseže 26 stop. V notranosti dežele pa doseže pozimi mraz 57 stop. pod ničlo, poleti pa vročino 39 stop. nad ničlo. Ozemlje Yukona, ki spada k sosedni Kanadi, ima enako podnebje.

Kdor se odpravi na Alasko, ne vzame seboj samo veliko težke prtljage, ampak tudi prebranje, da bo tam našel samo razsežne ploške z ledom in snegom. V svoje velike preseke neženje pa naletijo v nekaterih krajih Alaske in kanadskega ozemlja Yukona na bujne njive in vrtove, z ogromnim zelenjem in korenjem, macehami premera 7 cm, z živobarvnimi križnicami in cvetnim graham vseh vrst. Skratka, cvetje in vrtni prideleki skrajnega severa ne napravijo slabega vtisa, v določenih primerih pa celo prekašajo prideleke cvetličnih in zelenjadnih vrtov zmernih pasov.

Ljudje pridno izkoriščajo možnosti, ki jih nudijo podnebje, na ozemlju Yukona so že želi pšenico samo 87 dni po setvi. Da nadoknadijo zakasnitev začeta sezone cvetenja, so zgradili na dvoriščih skoraj vseh hiš rastlinjake, v katerih sejo in gojijo paradiznike, kumare in druge občutljive rastline vse do trenutka, ko jih lahko v juniju presadijo na prsto.

Poljedelstvo

Poljedelstvo v Alaske in v severozahodni Kanadi je torej prav svojevrsno in se izživlja bolj na dvoriščih kot v vrtovih; služi samo za domačo prehrano in za napravo zaloga, katere spravljajo v kletih ali v posebnih shrambah. Izvoza poljedelskih pridevkov ni, ker ni na razpolago primernih prevoznih sredstev. Za Dawson City, prestolnico Yukona, je na primer glavna zveza parnik, ki rabi 10 dni, da pripluje po reki Yukon iz Whitehorseja.

Levoč, ribiči in Indijanci, ki živijo v malih naselbinah, sejejo ob sončnih bregovih reke in pridelajo zadosti zelenjave za svojo lastno potrebo, zlasti ker jo je težko uvažati. V pokrajini prevladujejo gorski pasovi, vendar uspevajo tudi velike kmetijske farme in živinorejske naselbine. Tako na Alaske kot tudi v severnozahodni Kanadi se značaj zemlje spreminja po svoji legi proti Arktičnemu ali Pacifičnemu oceanu. Najboljši pas je pokrajina okoli Skagwayja in Dawsona, ki nudi odlične možnosti za obdelovanje, medtem ko je južno od Dawson City-a, v bližini Whitehorse-a, zemlja zelo liovnata.

Samoraslo rastlinstvo

Pa pustimo ob strani vrtove in obdelovanje. Tudi samoraslo rastlinstvo je bogato in obsega nad 500 raznih poljskih rastlin in cvetic, od občutljive pasijonke do spominčice. Mnogo divjih rož raste na hribovitih pobočjih in tu najdemo celo ohridje na najčistejši beli barvi. Divje sadje raste povsod v izobilju.

Zima pa nudi poljedelcem severa prednost, ki je nujno kmetije na jugu: naravni hladni neskončnega obsega. Z letom lahko konzervirajo skozi meseca in meseca sadje in zelenjavo, pa tudi kuh: če pustijo na mrazu 20 stop. pod ničlo

blebec kruha, ga lahko čez me-

se dni ali pa še kasneje pri-
nesemo domov, na ognju ogre-
jemo in postavimo na mizo sve-
žega, kot če bi bil pečen tisto
jutro.

Pozimi, ko pokriva vso po-
krajino ledena skorja, in mora-
jo ljudje zaradi mraza ostati
v svojih hišah, bi bile vti-
diti čudovite cvetice in ogrom-
na povrtnina kot sad d-
misljice, če bi ne bilo odplivih
dokozov v zalogi, katero si
vsaka rodbina preskrbi, da la-
ko krije svoje potrebe do za-
četka pomladi, ko se zemlja
prebudi od dolgega spanja in
začne vode Yukona, ki post-
ne spet silovit in sumet, nositi
proti morju ledene plošče se-
verne zime.

Tretje jugoslovansko tekmovanje v reproduktivni glasbi

Zveza glasbenih umetnikov Jugoslavije bo letos organizirala tretje jugoslovansko tekmovanje glasbenih umetnikov-poustvarjalcev od 15. - 24. aprila v Beogradu. Tekmovanje se bo udeležilo 73 kandidatih, med njimi 12 iz Slovenije. Med tekmovalci bo 47 pevcev, 9 pianistov, 3 violonisti in 14 pihalcev.

Na letošnjem tekmovanju bo občinstvu pristop dovoljen samo na drugi del tekmovanja, ne pa tudi na prvi del. Tekmovalec bodo najprej nastopili pred žirijo na koncertnih nastopih 15., 16. in 17. aprila v Glasbeni akademiji, na Glasbeni soli "Stankovič" in v koncertni dvorani Zveze glasbenih umetnikov Srbije, Tisti, ki bodo na teh nastopih dosegli obveznih 60 točk, bodo sodelovali na 2 javnih koncertih v dvorani Kolibričeve univerze. Prva nagrada bo znašala 40.000, druga 30.000 in tretja 20.000 din.

V razsodišču so vidni glasbeni umetniki, skladatelji, posustvarjalci in glasbeni pedagogi. Predsednik žirije za solopetie je Lav Vrbanič, profesor Državnega konservatorija v Zagrebu; za klavir Emil Hajek, profesor Glasbene akademije v Beogradu, za violino Karel Rupel, rektor Glasbene akademije v Ljubljani, in za pihala Fran Lhotka, rektor Državnega konservatorija v Zagrebu.

Njiva s krcmirjem v polnem cvetju ob glavni cesti na Alaske.

Poldrugi mesec poletja

Res je pač, da ostanejo celo poletje ledeniki zamrznjeni pod zemljo v globini par metrov in da je treba očistiti zemljo za izkop rude na zlatonosnih poljih Klondika. Toda v kratkem nordijskem poletju, ki se začne 1. junija in se konča že po poldrugem mesecu, poganja in raste cvetje in sočivje silno naglo. V tem obdobju so noči zelo kratke in rastline popustijo v svoji rasti samo za eno ali dve uri polumraka dnevo.

Klima je vedno stalna. Čeprav prava prva slana je pred 15. septembrom in vseh šest avgusta, so pogubne pazebe pred tem časom redke; dežuje pa vedno ob pravem času.

V času zlate mrzlice

Zgodovina poljedelstva na Alaske in v severnozahodni Kanadi se je začela v čobi lova za zlato, v letu 1898. Prvi rudarji in naseljenci, ki so pozimi prekinjali severni lede-

Kako si že misli, Togliatti — ali je izstopanje epizoda, ali smo mi epizoda med tem izstopanjem?

BALETNA ŠOLA

nudi mladini vse možnosti umetniškega udejstvovanja

Baletna šola v Kopru obstaja že dve šolski leti v okviru Podzvezde SHPZ. Istrski okrožni ljudski odbor ji je oddelil šolske prostore v zgradbi gledališča "Ristoris" v Kopru, imenovan je tov. Slavka Hitija za baletnega mojstra šole ter nazkazal vse materialne potrebe za vzdrževanje šole. Na šoli poučuje tudi tov. Vukosava Hiti-Kumar, učiteljica Glasbene šole v Kopru. Sojo obiskujejo učenci ljudskih in srednjih šol slovenske in italijanske narodnosti. Pouk je brezplačen, karkeš tudi vsi baletni rekviziti: baletni čevlji, kostumi itd.

Pouk se vrši redno vsaki dan v tednu. Dva letnika sta vključena v en razred. Klasična vaje se izvajajo pri drugu in v sredini, strogo po učnem načrtu baletnih šol v FLRJ. V drugem semestru tega šolskega leta obiskuje šolo 16 učenec, ki bodo nastopile na baletnem večeru, v soboto, dne 14. aprila.

Ob zaključku prvega šolskega leta (1949-50) je bil v Kopru lo samo 16. Taki pedagogi bi morali vedeti, da se po vsem svetu rekrutirajo učenci iz ljudskih in srednjih šol za baletno, glasbeno in druge umetniške šole. Dognano je, da so po večini najodličnejši učenci na umetniških šolah tudi na srednjih šolah odličnjaki. Profesionalni učenci so na umetniških šolah bele vrane, kar je razumljivo, ker je bodočemu umetniku potrebna velika splošna izobrazba. Od poustvarjalnega umetnika se zahteva danes poleg virtuosnosti tudi močna umetniška interpretacija, ki je odvisna od velikega znanja estetike in visoke ravni splošne izobrazbe. Zaradi tega je lužnovrno vsako uspešno delo na umetniških šolah, ako ne najde potrebnega razumevanja in podpore pri naših pedagogih.

(Razmišljati pa bi morali kompetentni faktorji naših šol o kampanjskem delu naše mladine na premožnih sektorjih, ki se vrši na vrat na nos, od danes do jutri, bolj v škodo kot v korist postavlja načrta današnje problematike, in se posebno v škodo pouku in uspehu na naših šolah.)

Sobotni baletni večer bo dal vsem priliko spoznanje eminentne važnosti baletne šole za našo gledališko umetnost.

Naše gledališče je vezano samo na tuja gostovanja, ker nimamo orkestra, zboru, solistov, ni dramske skupine. Baletna šola je prvi domači ansambl našega gledališča. Prepričani smo, da se bodo vsi ljubitelji našega gledališča polnočestvilo udeležili sobotnega večera naše mladine.

Baletni nastop

